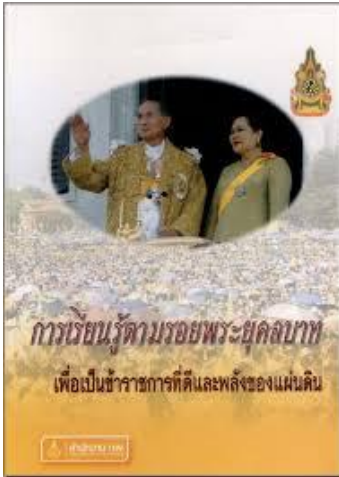

ย้อนรอยโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

โดย ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. (สิงหาคม ๒๕๖๐)

“

...โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท มีความมุ่งหวังที่จะให้ข้าราชการทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ขององค์พระประมุขที่ทำงานเพื่อประชาชนมาเป็นเวลายาวนาน ทั้งจากแนวทางตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พระราชกรณียกิจต่างๆ พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่ทรงสั่งสอน เตือนสติพวกเราชาวไทยตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เรียนรู้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนเป็นประจำทุกปีนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นต้นมา ซึ่งพระบรมราโชวาทในแต่ละปี มีความลุ่มลึกในเนื้อหา สะท้อนถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อข้าราชการและพลกนิกรของพระองค์อย่างยิ่ง และเป็นประโยชน์ในการทำงานของข้าราชการทุกคนด้วย...”

บทความพิเศษ โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท : ก้าวตามด้วยศรัทธา

โดย คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ (อดีตเลขาธิการ ก.พ.), ๒๕๔๒

จากบทความพิเศษข้างต้น กล่าวได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญแรกเริ่มของการจัดให้มีโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทของสำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ (อดีตเลขาธิการ ก.พ.) โดยการปรึกษาร่วมกันกับเลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการ เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านในขณะนั้น เพื่อจัดทำโครงการอันเป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) ที่ทรงเปรียบเสมือนปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ ทรงตรากตรำพระวรกาย เสียสละ ทำงานเพื่อประชาชนมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน และด้วยพระราชจริยวัตรและหลักการทรงงานที่เป็นแบบอย่างอันประเสริฐแก่ปวงข้าราชการในทางเสริมสร้างพลังการทำงานเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน จึงนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภายใต้ชื่อ “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” โดยริเริ่มพัฒนาขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เห็นชอบกับโครงการดังกล่าวโดยถือเป็นโครงการสำคัญของรัฐบาล

ประกอบกับในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงาน ก.พ. จึงได้ขออนุมัติให้ “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติในปีดังกล่าวด้วย รวมทั้งได้จัดการฝึกอบรมตามโครงการดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา อาทิ ให้บรรจุไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการในทุกระดับ ทั้งในหลักสูตรการปฐมนิเทศข้าราชการบรรจุใหม่ และหลักสูตรการพัฒนาผู้นำในระดับต่างๆ บรรจุไว้ในแผนงานโครงการภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ ๘ (ปี ๒๕๔๐-๒๕๔๔) และยังขยายผลด้วยการฝึกอบรมวิทยากรตัวคูณในทุกระดับ ทบวง กรม อีกด้วย

กรอบการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ที่ได้จากการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้ทรงคุณวุฒิหลายฝ่าย ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท โดยสรุปได้ว่า

หลักประพจน์ปฏิบัติที่ข้าราชการพึงยึดถือ คือ การปฏิบัติราชการตามรอยพระยุคลบาท ด้วยหัวใจที่รักประชาชน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ที่นำมาสู่การกำหนดวัตถุประสงค์และโครงร่างของหลักสูตร ดังนี้

(<http://www.chaoprayanews.com/2010/12/07/หลักธรรม-หลักทำ-ตามรอยพระยุคลบาท>)

❖ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑) เพื่อให้ข้าราชการทุกคนมีจิตสำนึก ทศนคติและพฤติกรรมในการทำงานที่เป็นข้าราชการที่ดี โดยยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องเป็นข้าราชการที่ประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทตามพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมาเป็นประจำทุกปี

๒) เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในอันที่จะประพฤติปฏิบัติ และรักษาคุณงามความดีเอาไว้ตลอดโดยทำตนถวายเป็นราชสักการะถวายแด่พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) ข้าราชการทุกระดับทั่วประเทศจะได้รับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้เป็นข้าราชการที่ดีของชาติตลอดไป

❖ **สาระวิชา** โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เป็นหลักสูตรที่ประกอบด้วย ๔ สาระวิชา คือ

๑) **วิชาที่ ๑ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท** : มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ และความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระราชกรณียกิจและโครงการตามพระราชดำริต่างๆ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี

๒) **วิชาที่ ๒ การเป็นข้าราชการที่รักประชาชน** : มีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจความหมายของคำว่า “ข้าราชการ” ลักษณะของการเป็นข้าราชการที่รักประชาชนโดยสะท้อนความคิดจากการศึกษาในพระบรมราโชวาท

๓) **วิชาที่ ๓ การสร้างความดีแก่สังคม** : มีจุดมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีจิตใจดีและสร้างสรรค์ความดีในสังคม โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทอันเป็นแนวทางการสร้างความดีแก่สังคมและส่วนรวม

๔) **วิชาที่ ๔ การร่วมสร้างพลังของแผ่นดิน** : มีจุดมุ่งหมายให้สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กันเป็นกลุ่ม เป็นเครือข่าย เพื่อสร้างพลังของแผ่นดินโดยการนำพระบรมราโชวาทที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังของแผ่นดินไปประยุกต์ใช้กับงานในหน้าที่และการดำรงชีวิตได้

(<http://www.thaigoodview.com/node/204645>)

❖ **วิธีการฝึกอบรม** เรียนรู้จากพระบรมราโชวาท บรรยาย วิดิทัศน์ กรณีศึกษา อภิปรายแบบฝึกหัด บทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่ม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการส่วนพระองค์ รวมทั้งให้ข้าราชการทุกคนได้เข้า

ข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

ร่วมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็น
ในทุกปีด้วย

❖ ความคาดหวังต่อการเป็นข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาท ได้แก่

๑) เป้าหมายการทำงาน : ที่ความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการแก้ปัญหาของชาติและประชาชนโดยต้องไม่สร้างปัญหาเพิ่ม และมุ่งพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒) มีหลักและวิธีทำงาน : ทำงานแบบผู้รู้งานที่ทำจริง โดยรู้วิชาการ รู้ปฏิบัติ รู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง มุ่งประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ทำงานเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยต้องประสานสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและฝ่ายอื่นอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์

๓) มีจิตสำนึก ทศนคติและพฤติกรรม ที่ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมทุน มั่นคง พากเพียร มุ่งมั่นแต่ยืดหยุ่น ส่งเสริมคนดี คนเก่ง มีความเมตตาและความกตัญญู

ปัจจุบันข้าราชการและบุคคลทั่วไป สามารถศึกษาเรียนรู้ “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” ด้วยตนเองจากหลากหลายแหล่งข้อมูล อย่างไรก็ดีปัจจุบันสำนักงาน ก.พ. ได้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้กระชับรวมทั้งให้มีการสอดแทรกในหลักสูตรการฝึกอบรมต่างๆ เพื่อความเชื่อมโยงและต่อยอดในประเด็นเนื้อหาที่เป็นเป้าหมายเดียวกันโดยน้อมนำแนวประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทให้เป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด

ในการนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้พัฒนาช่องทางการเรียนรู้ตามโครงการการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทไว้อย่างน้อย ๓ ช่องทาง ได้แก่

๑. การเรียนรู้ด้วยหลักสูตร e-Learning ใน ๒ หลักสูตรวิชา ได้แก่

๑.๑ หลักสูตรวิชา E ๑๕ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

● เป้าหมายการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจที่มา หลักการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท หลักทศพิธราชธรรม และลักษณะของคนดีรวมทั้งความหมาย หลักการ และแนวทางการปฏิบัติของข้าราชการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

● กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลทั่วไป

● ประเด็นการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท : บุญของคนไทยที่มีในหลวง การน้อมนำพระราชจริยวัตร และพระบรมราชาวาทมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติของข้าราชการที่ดี หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของข้าราชการ

๑.๒ หลักสูตรวิชา EC ๐๑ เศรษฐกิจพอเพียง ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

● เป้าหมายการเรียนรู้ เป็นการน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาดำเนินการให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติและตอบสนองต่อ

นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคล และการจัดองค์การภาครัฐให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังคม มีความเข้มแข็ง และประชาชน มีความสุข ด้วยการดำรงชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้การรับราชการมีความเป็นมืออาชีพ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำรงชีพได้อย่างพอเพียง มีมโนสุจริต ตลอดจน มีสมรรถนะขีดความสามารถในการให้บริการประชาชนตามแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

- กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลทั่วไป
- ประเด็นการเรียนรู้ ประกอบด้วย ปรัชญา และหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคส่วนต่างๆ การน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในหน่วยงานภาครัฐ

๒. การเรียนรู้ด้วยเอกสารชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

หมวดที่ ๑ ปลุกฝังปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดี มี ๒ ชุดวิชา

ชุดวิชาที่ ๑ : การเป็นข้าราชการ

ชุดวิชาที่ ๒ : การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

๓. หลักสูตรการฝึกอบรมข้าราชการบรรจุใหม่

ชุดกิจกรรมที่ ๑ ปรัชญาของการเป็นข้าราชการที่ดี ประโยชน์ของแผ่นดิน และ บทบาทหน้าที่ จิตสำนึกของการเป็นข้าราชการที่มีคุณธรรม

(สาระสำคัญ อาทิ ปรัชญาและแนวทางการเป็นข้าราชการที่ดี การเรียนรู้พระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชหรือแนวทางปฏิบัติตนของบุคคลต้นแบบ หลักคุณธรรมและจรรยาสำหรับข้าราชการ การปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประเทศชาติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น)

วิธีการฝึกอบรม : การบรรยายพิเศษโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การเรียนรู้จากสื่อ ทัศนศึกษา การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กิจกรรมการปลุกฝังปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดีและพัฒนาจิตสำนึกในรูปแบบต่างๆ และการศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทยังคงสืบสานพระราชปณิธานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) ต่อเนื่องจนถึงในรัชกาลปัจจุบัน

(<http://www.cepthailand.org/index.php?mo=14&newsid=422207>)

โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ ๑๐) ได้มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราโชวาทแก่ข้าราชการพลเรือน ในวันข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการพลเรือนทุกหมู่เหล่า ความสำคัญปรากฏ ดังต่อไปนี้

งานราชการนั้น คืองานของแผ่นดิน มีผลเกี่ยวเนื่องโดยตรงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนทุกคน. ดังนั้น ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องทำความเข้าใจถึงความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนให้ถ่องแท้ แล้วร่วมกันคิดร่วมกันทำ ด้วยความอุตสาหะ เสียสละ และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยถือประโยชน์ที่จะเกิดจากงานเป็นหลักใหญ่. งานของแผ่นดินทุกส่วน จักได้ดำเนินก้าวหน้าไปพร้อมกัน และสำเร็จประโยชน์ที่พึงประสงค์ คือยังความเจริญมั่นคงให้เกิดแก่ประเทศชาติและประชาชนได้แท้จริงและยั่งยืนตลอดไป.

เหล่าข้าราชการทั้งหลายจึงขออน้อมนำพระราโชวาทอันมีพระราชประสงค์ให้ข้าราชการทุกคนมุ่งทำความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนให้ถ่องแท้ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำด้วยความอุตสาหะ เสียสละ และด้วยความสุจริตจริงใจโดยประโยชน์ที่จะเกิดจากงานเป็นหลักใหญ่ เป็นเครื่องกำกับเตือนใจเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อประโยชน์ของแผ่นดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทสืบไป

บรรณานุกรม

๑. สำนักงาน ก.พ. , คู่มือโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท , พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรกฎาคม ๒๕๕๒) โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ. สนับสนุนโดยมูลนิธิคอนราดอเดเนาท์, ๒๕๕๒.
๒. สำนักงาน ก.พ. , โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท , องค์ความรู้การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ชุดที่ ๒ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรกฎาคม ๒๕๕๔) บริษัท เจ.เอ.เอส. อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด ,๒๕๕๔.
๓. สำนักงาน ก.พ. ,สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ,สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง : เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติราชการ HRD e-Learning ๒๕๖๐ ,โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐
๔. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๓.๕/ว๔ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ เรื่องการปรับปรุงแนวทางการดำเนินการพัฒนาและการประเมินผลการพัฒนาข้าราชการพลเรือนสามัญที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ
